

ВИСОЦЬКА М.П.

Інститут міжнародних відносин
Національного авіаційного університету,
доцент кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу, к.е.н., доц.

АЛЬ АТТИ А.

Інститут міжнародних відносин
Національного авіаційного університету,
магістр спеціальності «Міжнародний бізнес»

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КИТАЄМ

***Анотація.** В статті проведено аналіз економічного розвитку України та Китаю, виявлено позитивні та негативні тенденції. Визначено пріоритетні напрямки двосторонніх відносин на основі взаємовигідного співробітництва.*

Ключові слова: структура експорту та імпорту, сальдо, зовнішньоторговельний оборот, інвестиції.

Высоцкая М.П., Аль Атти А. Анализ основных тенденций развития экономических отношений между Украиной и Китаем.

***Аннотация.** В статье проведен анализ экономического развития Украины и Китая, выделены позитивные и негативные тенденции. Определены приоритетные направления двухсторонних отношений на основе взаимовыгодного сотрудничества.*

Ключевые слова: структура экспорта и импорта, сальдо, внешнеторговый оборот, инвестиции.

Vysotska M.P., Al' Atti A. Analysis of major trends of economic relations development between Ukraine and China.

***Annotation.** The article analyses Ukraine's and China's economic development, its positive and negative trends. It defines priority directions of bilateral relations on the basis of mutually beneficial cooperation.*

Key words: structure of exports and imports, the balance of foreign trade, investments.

Постановка проблеми. На сучасному етапі відбувається динамічне економічне зростання та укріплення позицій Китаю у світі. Розширення зв'язків України з Китаєм в політичній, економічній, культурній та інших сферах є одним із важливих напрямів зовнішньої політики та викликає необхідність поглибленого дослідження найрізноманітніших напрямів відносин України і КНР.

Метою статті є аналіз основних тенденцій та визначення перспектив розвитку українсько-китайських економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню українсько-китайських відносин присвячено праці В. Новицького, Ю. Пахомова, В. Седнева, С. Нікішенка, Гончарука А, Чумака, О. Іванченка, В. Величко Л. Гайдукова, Лі Феня, Лін Чжіхуа, Ю. Куна, Менг Хіна та інших.

Основні результати дослідження. Українсько-китайське співробітництво є однією із найважливіших зовнішніх складових економічного потенціалу України. Розвиток українсько-китайських відносин має велике значення для обох країн.

Географічне положення та створена за останні десятиліття інфраструктура дозволяє Китаю розгорнути практично всі види виробництв. Своїми економічними досягненнями Китай зобов'язаний східному типу ведення господарства, який не опирається на ринок, приватну власність чи ліберальні цінності. У Китаї економіка завжди залежна від політики центральної влади, ким би вона не була — імператором або компартією, а також зорієнтована на державні й корпоративні форми власності доводячи свою ефективність. Сьогодні КНР дала старт новій політиці в промисловій галузі, що передбачає перехід від екстенсивного розширення виробництва до інтенсивного розвитку ключових галузей економіки. Основні напрямками розвитку є інновації, сфера послуг, управління, розвиток технологій. Експерти розцінюють подібне спрямування як відмову від програми аграрних стимулюючих мір для підвищення росту економіки країни й перехід на економічну політику якісно нового рівня, де пріоритетом є не темпи росту економіки, а її реструктуризація.

Досліджуючи тенденції основних макроекономічних показників провідних країн світу, можна констатувати існування значних позитивних тенденцій зростання абсолютних показників за аналізований період (1990-2012 рр.). Економічний прорив Китаю є вражаючим, оскільки на 2012 рік валовий внутрішній продукт (ВВП)

країни збільшилися більше ніж у 20 разів. З рис.1 видно, що крива ВВП Китаю поступається лише США та є найшвидшею [7].

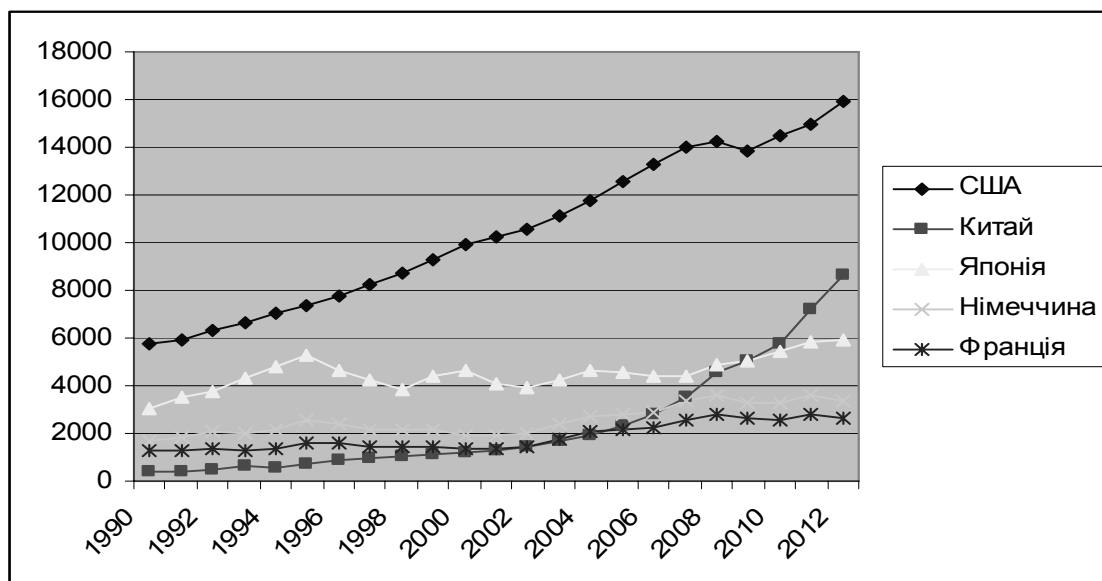


Рис. 1. ВВП країн-лідерів млрд. дол., 1990-2012 рр.

На жаль, економіка України за цей період зростає менш ніж у 2 рази, багаторазово демонструючи рецесії [7] (рис. 2).

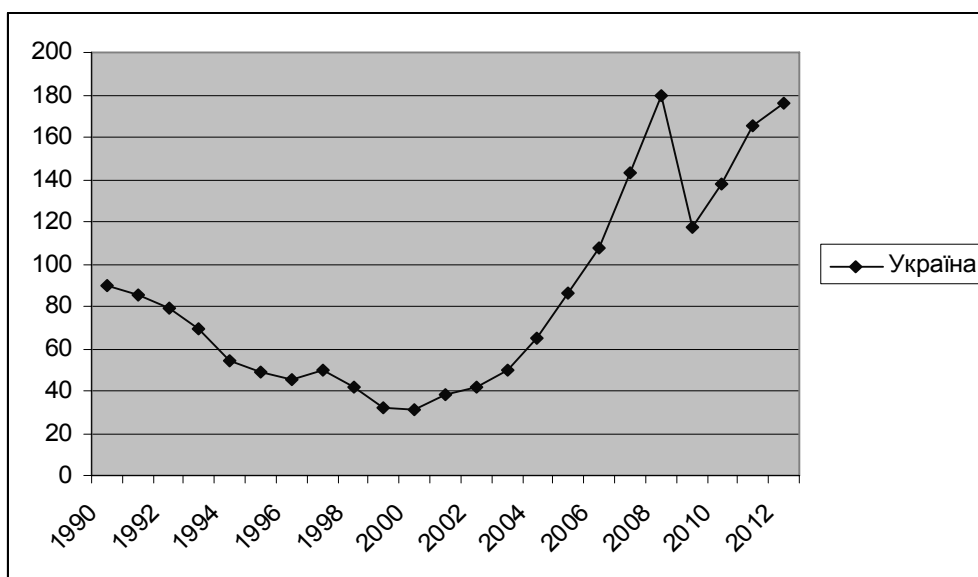


Рис. 2. Тенденції ВВП України млрд. дол., 1990-2012 рр.

Україна не змогла зберегти позитивні темпи економічного розвитку, які спостерігались з 2000 по 2008 роки. На нашу думку, це пов'язано з відсутністю ефективних державних програм розвитку національної економіки, спрямуваністю на досягнення короткострокових цілей, а також з неправильним уявленням економічних агентів щодо пріоритетних напрямків, відсутності інтенсивного розвитку та впровадження енергозберігаючих технологій, інвестування в непродуктивний сектор житлового будівництва.

Однак, слід зазначити, що абсолютні показники не змістовні відносно життєвого рівня населення в окремих країнах. Діаграма рис. 3 демонструє, що Україна і Китай мають досить низькі рівні ВВП на душу населення [7].

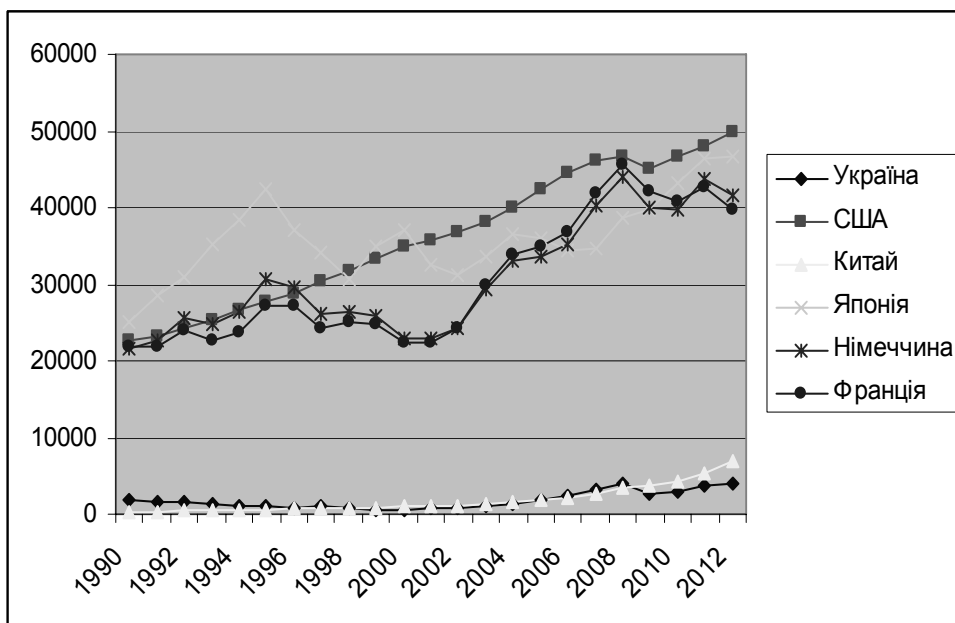


Рис. 3. ВВП на душу населення в Україні та в країнах-лідерах (доларів), 1990-2011 рр.

Аналізуючи показники ВВП на душу населення за період 1990-2012 роки, слід зазначити, що Китай випереджає Україну на 55%. Китай, як і Україна, значно відстають від країн-лідерів, але крива показників ВВП на душу населення Китаю має більш стрімку позитивну тенденцію до покращення, хоча до 1998 року поступалася Україні [7].

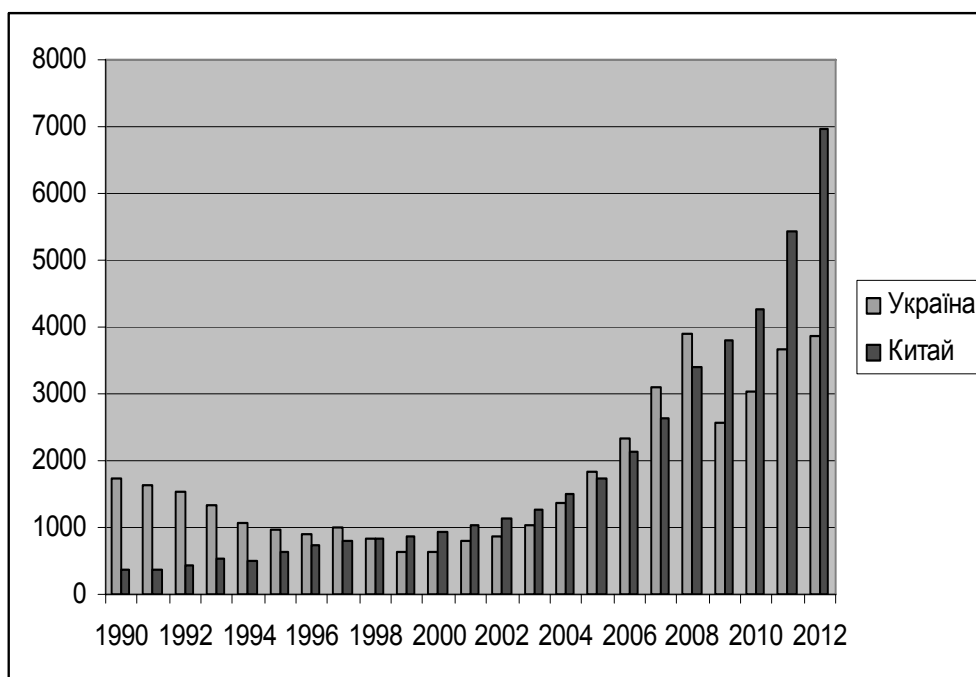
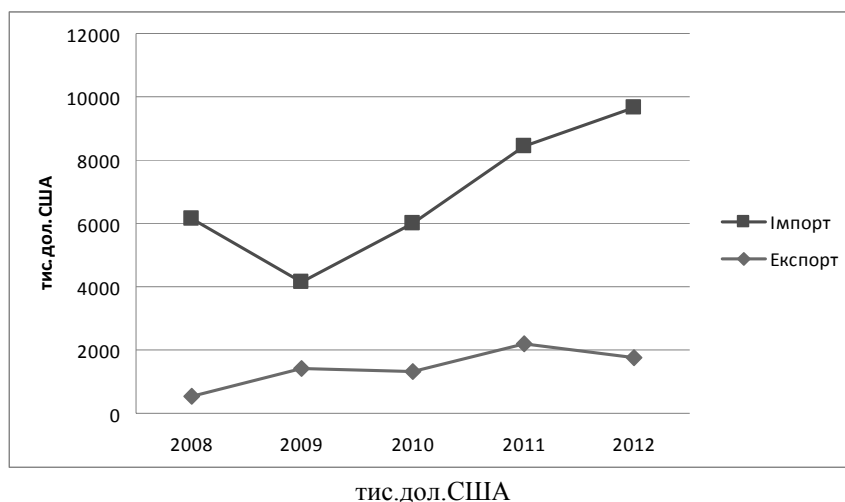


Рис. 4. Тенденції зміни показника ВВП на душу населення в Україні та в Китаї, доларів, 1990-2011 рр.

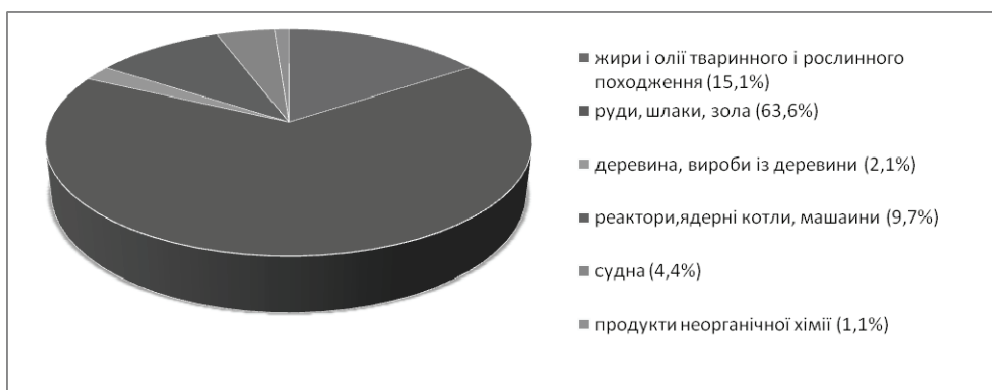
Динаміка експорту-імпорту товарів Україна-КНР (2008-2012рр.) зображена на рис. 5, відображає позитивні тенденції [2].



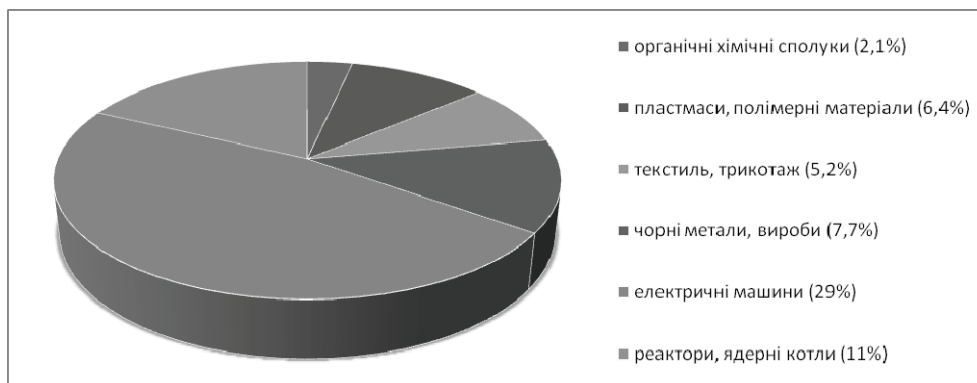
| | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 |
|----------------|--------|--------|---------|---------|---------|
| Експорт | 547,5 | 1434,4 | 1316,6 | 2180,0 | 1777,2 |
| Імпорт | 5601,5 | 2734,4 | 4700,4 | 6268,3 | 7899,6 |
| Сальдо | -5054 | -1300 | -3383,8 | -4088,3 | -6122,4 |

Рис. 5. Динаміка експорту-імпорту товарів України із КНР (2008-2012рр.)

Китай є одним із головних зовнішньоторговельних партнерів України, та посів 10 місце за обсягами експортних поставок і третє місце за обсягами імпорتنних поставок до України. Серед країн СНД Україна посідає 3 місце за обсягом двосторонньої торгівлі з Китаєм. Однак, торговельний баланс для України є від'ємним. Імпорт товарів з Китаю в Україну в 2012-му році, поданим державної статистики, виріс на 26% (до 7899,6 тис. дол. США), експорт — скоротився на 18% (до 1777,2 тис. дол. США). Від'ємне сальдо склало -6122,4 тис. дол. США. Це безумовно є негативним явищем для української економіки. Наявність негативного сальдо у двосторонній торгівлі з Китаєм ставить перед Україною завдання щодо знаходження шляхів для нарощування обсягів українського експорту [2]. Товарна структура експорту та імпорту товарів зображена на рис. 6.



а) Товарна структура експорту, питома вага у %



б) Товарна структура імпорту, питома вага у %

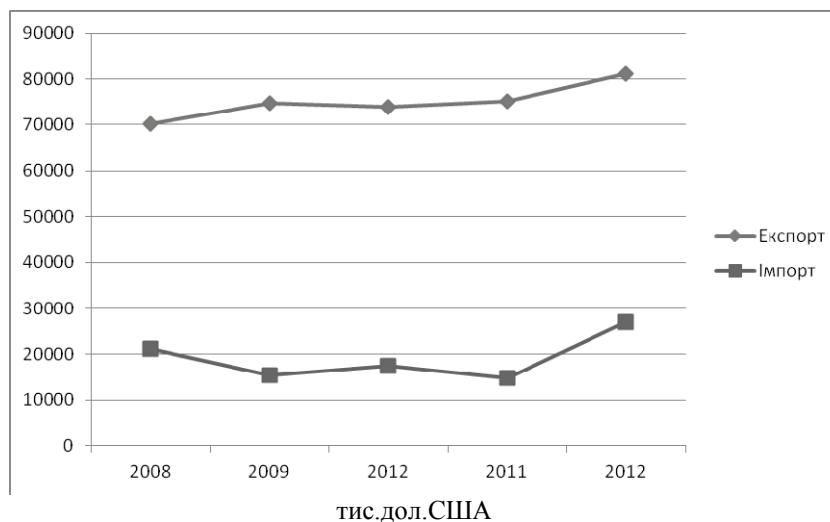
Рис. 6. Зовнішня торгівля товарами України із КНР за I півріччя 2013 р.

Найбільшу питому вагу у структурі експорту на сьогодні займають поставки мінеральних продуктів (руди, шлаки, зола) - 63,6 %. Іншою складовою українських поставок до КНР, за якими одночасно відстежується й нарощування обсягів це жири і олії як тваринного, так і рослинного походження (15,1%). Значне місце в українському експорті до КНР належить поставкам машинних апаратів (реактори, ядерні котли). Можна відмітити, що український експорт до КНР має здебільшого сировинний характер. Основна причина цього полягає в орієнтації китайського ринку на самозабезпечення та стимулювання внутрішнього виробника, відповідно скорочується кількість галузей, в яких, з огляду на відсутність китайських аналогів, наявним був би значний імпорт.

Щодо структури імпортних поставок з КНР, то ця країна залишається стабільним партнером для України у поставках своєї продукції машино та приладобудівної галузей, їх питома вага сягає близько 30 %. Хімічна промисловість, текстильні товари займають одне із провідних місць у товарній структурі імпорту України із КНР.

Таким чином, аналізуючи сучасний стан та динаміку розвитку торговельних операцій між Україною та КНР, можна стверджувати про налагодження ділової активності і оптимізацію структури товарної номенклатури.

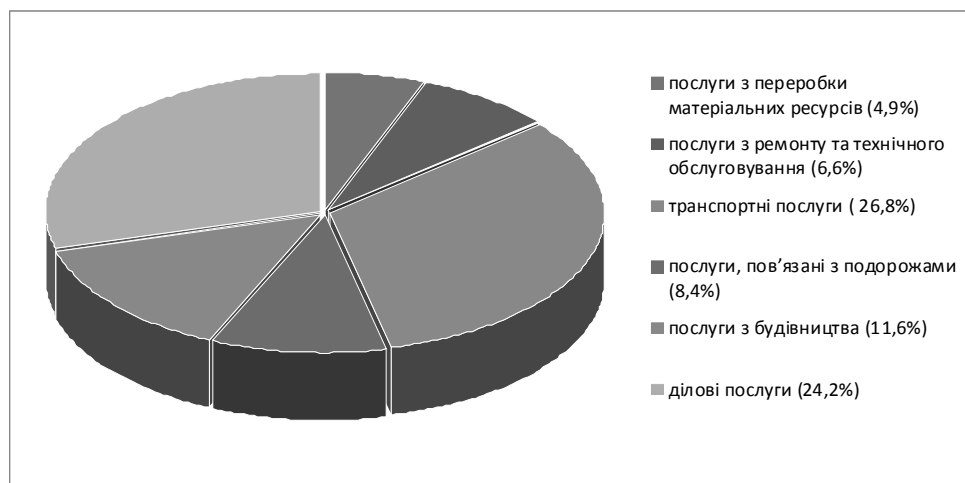
Сальдо послуг у 2012 році для України є позитивним. Українські послуги користуються попитом на китайському ринку, однак, на торгівлю товарами припадає набагато більша частка, ніж на торгівлю послугами (рис.7).



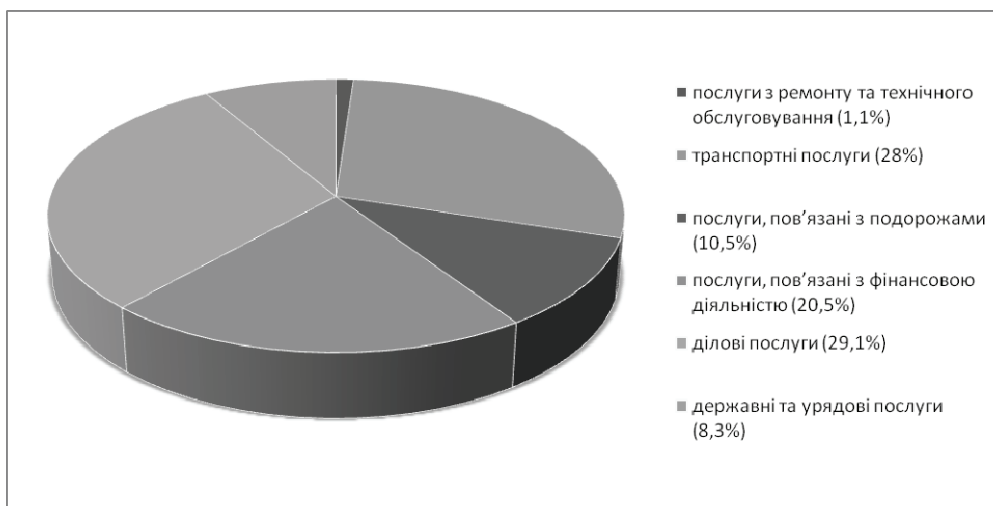
| | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 |
|----------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Експорт | 70221,1 | 74637,0 | 73869,5 | 75171,4 | 81173,6 |
| Імпорт | 21141,0 | 15446,2 | 17547,3 | 14767,5 | 26957,7 |
| Сальдо | 49080,1 | 59250,8 | 56322,2 | 60403,9 | 54215,9 |

Рис. 7. Динаміка експорту-імпорту послуг України із КНР (2008-2012рр.)

Аналізуючи товарну структуру торгівлі послугами за I півріччя 2013 року, можна відмітити, що найбільша питома вага у структурі експорту припадає на транспортні послуги (26,8%). Серед інших головних складників українських поставок до КНР варто відзначити послуги з будівництва (11,6%). Ділові послуги в товарній структурі експорту займають чільне місце (24,9%). Це пов'язано із тим, що Україна має значний потенціал у комп'ютерних, науково-дослідних та інших професійних послугах [2].



а) Експорт послуг, питома вага у %



б) Імпорт послуг, питома вага у %

Рис. 8. Зовнішня торгівля послугами України із КНР за I півріччя 2013 року

Щодо структури імпортованих послуг з КНР, то ця країна залишається стабільним партнером для України у поставках транспортних (28%) та ділових (29,1%) послуг. Відносно послуг, пов'язаних із фінансовою діяльністю (20,5%), Китай посідає перше місце у структурі імпорту, забезпечуючи Україні послуги у сфері страхування, банківських та інших послуг.

Важливими аспектами інвестиційної привабливості України є вигідне географічне положення; розвинена транспортна інфраструктура; місткий внутрішній споживчий ринок; доступ до ринків як країн ЄС – на заході, так і країн СНД – на сході; наявність одного з найбільших в Європі науково-промислових комплексів – від космічних до нанотехнологій; висококваліфіковані трудові ресурси і наявність податкових та митних пільг. На сучасному етапі, обсяги китайських інвестицій в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України займають незначну частку.

Станом на 01.01.2013 в економіку України залучено 18,79 млн. дол. США китайських інвестицій.

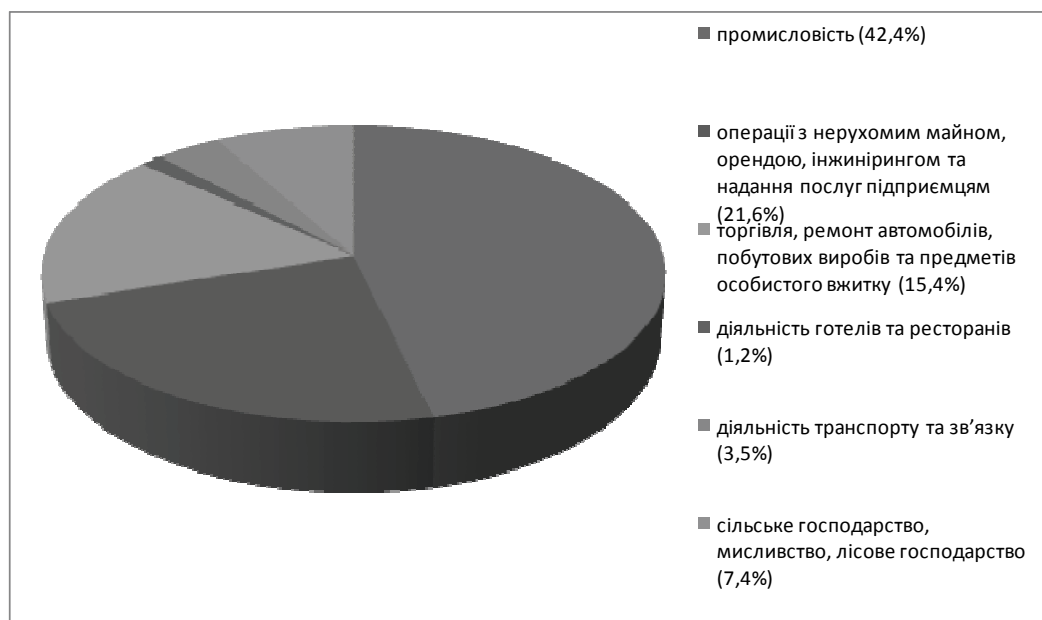


Рис. 9. Структура інвестицій Китаю в Україну на 01.01.2013

Інвестиційне співробітництво між Китаєм та Україною відбувається у формі здійснення комерційних проектів за попередніми угодами та створення спільних підприємств. Переважна частина спільних підприємств існує в галузі внутрішньої торгівлі та сфері послуг. Ці підприємства розташовані в основному в Києві, Київській та Одеській областях. Проте, створення спільних підприємств відбувається повільними темпами, зокрема, через недосконалість української інвестиційної політики.

Висновки. Проаналізувавши статистичні дані та сучасну ситуацію українсько-китайських торговельно-економічних відносин, можна зробити певні висновки. На сьогодні, китайський вектор зовнішньоекономічної

діяльності є прогресивним. Маючи одну з найпотужніших економік світу, Китай міг би стати якщо не основним, то одним з головних торгових партнерів для України.

Розвиток українсько-китайських відносин має велике значення для обох країн. Необхідними умовами розвитку відносин між Україною і Китаєм є надання державної підтримки підприємствам України й Китаю в пошуках можливостей розвивати взаємовигідне стратегічне співробітництво на основі ринкових відносин у галузях, які становлять взаємний інтерес. Враховуючи членства України й Китаю у ВТО, використовувати механізми співробітництва, розширення інформаційного обміну між країнами і взаємодіяти в сфері використання інструментів торговельного захисту. Забезпечити створення Вільних Економічних Зон як в Україні й Китаї для введення спільної діяльності підприємств України й Китаю в ключових галузях економіки, таких як АПК, харчова промисловість, ВПК, машинобудування, нафтогазовій сфері, електроенергетиці, авіабудуванні, освоєнні космосу, науково-технічній та ін.

Здійснення відповідних заходів призведе до збільшення обсягів двосторонньої торгівлі товарами й послугами між Україною й Китаєм.

Список використаних джерел

1. Посольство України в КНР та Монголії (за сумісництвом) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://china.mfa.gov.ua>.
2. Укрдержкомстат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Посольство КНР в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.china-embassy.org>.
4. Країни світу – Китай [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/China>.
5. Каменский В. Украина – Китай: перспективы партнерства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://inpress.ua/ru/economics/16833-ukrainakitay-perspektivy-partnerstva>.
6. China vs. USA [Electronic resource]. – Available from: <http://www.tagesanzeiger.ch/ausland/asien-und-ozeanien/China-vs-USA/story/23079758>.
7. Макроекономічні показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.kushnir.mk.ua/makroekonomika/gdp/gdp_ukraine.html.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2013